

≡ Eesti
≡ Kontsert

XIV RAHVUSVAHELINE FESTIVAL

KLAVER 2024

23.-26. OKTOOBER

ON **Olga Kern** *klaver*

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Dirigent Neeme Järvi

admirals

Eesti Kontserdi hooaja peatoetaja

admirals.group

Admirals Group AS

R 25. OKTOOBER 2024 18.00 Estonia kontserdisaal

FESTIVAL KLAVER

Olga Kern

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
dirigent **Neeme Järvi**

Kontserdieelne vestlus „**Paguluse ohvrid ja viljad**“
Osalevad Neeme Järvi ja Neeme Raud

Sergei Rahmaninov (1873–1943)
Klaverikontsert nr 2 c-moll *op.* 18 (1901)

- *Moderato*
- *Adagio sostenuto*
- *Allegro scherzando*

V A H E A E G

Antonín Dvořák (1841–1904)
Sümfoonia nr 9 e-moll *op.* 95 „Uuest maailmast“ (1893)

- *Adagio – Allegro molto*
- *Largo*
- *Scherzo: Molto vivace – Poco sostenuto*
- *Allegro con fuoco*

Kontsert on kahes osas kestusega 2 h.
Koostöös Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga

Olga Kern on rahvusvaheliselt tunnustatud pianist, keda hinnatakse kaasahaaravate esituste ja erakordse mängutehnika poolest. Kern pälvis ülemaailmse tunnustuse, kui võitis 2001. aastal Van Cliburni rahvusvahelisel klaverikonkursil kuldmedali, olles sealjuures esimene naisinterpreedist konkursivõitja. Kerni ulatuslik repertuaar ja köitvad tõlgendused on teinud temast nõutud esineja kõikjal maailmas.

„Kullast süda ja terasest käed” – nii on iseloomustanud **Sergei**

Rahmaninovi nimekas poola-ameerika klaverivirtuoos Joseph Hoffmann, viidates tema loomingulisele siirusele ja erakordsele pianistlikule meisterlikkusele. Moskva konservatooriumi pianisti- ja heliloojadiplomiga pärjatud Rahmaninov saavutas silmapaistva kunstilise taseme juba oma varajase loominguga: veel enne 20. eluaastat valmisid prelüüd cis-moll, 1. klaverikontsert, ooper „Aleko”, mitmed klaveripalad ja romansid. Kuigi Rahmaninov on kronoloogiliselt 20. sajandi helilooja, asuvad tema muusika juured eelnevas ajastus – teda on nimetatud viimaseks suureks vene romantikuks ja Tšaikovski traditsioonide jätkajaks.

1897. aasta kevadel mängiti Peterburis esmakordselt Rahmaninovi 1. sümfooniast, mida juhatas Aleksander Glazunov.

Paraku polnud dirigeerimine Glazunovi tugevaid külgi ning sümfooniast tabas läbikukkumine. Selle ebaõnnestumise tagajärjel kaotas Rahmaninov usu iseendasse ning langes sügavasse depressiooni ja apaatiasse. Kirjas Boriss Assafjevile ütleb ta: „Pärast seda sümfooniast ei loonud ma ligi kolm aastat midagi. Sarnanesin inimesega, kes on saanud rabanduse ja kellel pikaks ajaks on halvatud nii pea kui ka käed.” Rahmaninovi depressioon süvenes veelgi, kui teda külastas 1900. aasta jaanuaris Leo Tolstoi. Helilooja esitas kirjanikule klaveril oma loomingut, kes reageeris kuuldudle põlgusega: „Õelge mulle, kellel on niisugust muusikat vaja... Pean teile ütleva, kuivõrd see mulle ei meeldi!”

Rahmaninovi aitas kriisist välja tulla hüpnoterapeut ja amatöörmuusik Nikolai Dahl. Tänutäheks pühendas helilooja talle oma **2. klaverikontserdi c-moll op. 18**, mis tähistab Rahmaninovi taastumist ja enesekindluse leidmist. Teose esmaettekannet leidis aset 1901. aastal Moskvast, esitajateks autor klaveril, dirigent Aleksandr Ziloti ja Moskva Filharmooniaorkester. Publik võttis kontserdi vaimustusega vastu ning juba järgmisel aastal pälvis teos ka rahvusvahelise tunnustuse, kõlades Leipzigi ja Londonis.

See teos on helilooja neljast klaverikontserdist kõige populaarsem, siin ilmnevad kujukalt Rahmaninovi talendi parimad küljed,

esmajoones tema silmapaistev meloodiaanne. Olles väliselt küll virtuoosne ja sädelev, iseloomustab teost samal ajal emotsionaalne siirus ja südamlikkus.

Tšehhi rahvusliku koolkonna esindaja **Antonín Dvořák** on tuntuks saanud eelkõige tänu orkestrimuusikale, kuid ta on loonud ka suurepäraseid kammerteoseid, vokaalmuusikat ja oopereid. Tema käekirja iseloomustab süntees klassitsismist ja romantismist, oluliseks inspiratsiooniallikaks on olnud talle tšehhi rahvamuusika, samuti tema eelkäija Bedřich Smetana patriootiline looming.

Sümfooniaste kirjutamine haarab kogu Dvořáki heliloojakarjääri – neist esimese kirjutas ta 24-aastaselt ning viimase, arvult üheksanda, 1893. aastal.

Tänu sellele, et Dvořák oli teinud endale nime kui helilooja, kes huvitub rahvuslikust traditsioonist, sai ta kutse Ameerikasse, et asuda juhtima vastavatud New Yorgi rahvuslikku konservatooriumi. Õppeasutuse rajaja Jeannette Thurber oli veendunud, et Dvořáki taoline rahvuslikult meelestatud helilooja innustab ka ameerika noori komponiste oma „traditsiooni” leidma. Dvořák võttis pakkumise vastu ja sõitis 1892. aasta septembris New Yorki, kus ta tegutses konservatooriumi direktori ametikohal kuni 1895. aastani.

Ameerikas valmis 1893. aastal tema viimane ja suurima tuntuse pälvinud **9. sümfoonia e-moll op. 95**, millele helilooja andis alapealkirja „Uuest maailmast”. Teos kanti esmakordselt ette 16. detsembril 1893 Carnegie Hallis, esitajateks New Yorgi Filharmoonikud ja dirigent Anton Seidl. Pärast esiettekannet kirjutas Dvořák oma kirjastajale: „Edu oli tohutu; ajalehed ütlevad, et ühelgi heliloojal pole olnud sellist triumfi.”

Oma olemuselt on sümfoonia „Uuest maailmast” siiski teos n-ö vana maailma heliloojalt. Dvořák ei püüa siin luua ameerika stiili, leides, et see ülesanne jäägu ameerika heliloojatele. Teoses on mõned programmilised elemendid: helilooja sõnul on sümfoonia teist ja kolmandat osa mõjutanud Henry Longfellow’ eepiline poeem „The Song of Hiawatha”. See ulatuslik ja praeguseks suuremalt jaolt unustatud kirjandusteos esitab ülimalt romantiseeritud vaatenurka ameerika indiaanlaste elust, mis ei sarnanenud sugugi tollase karmi tegelikkusega. Sümfoonia *largo*-osas on kujutatud indiaanlaste matusetalust ja *scherzo*-osas pidu metsas, kus indiaanlased tantsivad.

Evelin Kõrvits

Elava lavalise kohaloleku, särava tehnika ja kirgliku musitseerimislaadiga pianist **Olga Kern** on laialdaselt tunnustatud kui oma põlvkonna üks suurimaid artiste, võludes nii publikut kui ka kriitikuid. Olga sündis muusikute perre ja alustas klaveriõpinguid viieaastaselt. 17-aastaselt pälvis ta rahvusvahelisel Rahmaninovi-konkursil esimese preemia. 2001. aastal alustas ta karjääri USAs, võites ajaloolise kuldmepali Van Cliburni nimelisel rahvusvahelisel pianistide konkursil Texases, olles esimene naine, kellele see auhind on omistatud.

Steinway artistide hulka kuuluv Olga Kern on mitmete rahvusvaheliste konkursside laureaat. 2016. aastal oli ta nii Cliburni rahvusvahelise amatöörpianistide konkursi kui ka esimese omanimelise rahvusvahelise klaverikonkursi žürii esimees, viimasel ka kunstiline juht. 2021. aastal seisis ta žürii eesotsas Animato Ühingu korraldatud

1. Chopini-nimelisel rahvusvahelisel klaveri-konkursil Pariisis. Eesolevatel hooaegadel jätkab ta tööd mitmete kõrgetasemeliste konkursside žüriide koosseisus. Olga Kern juhendab sageli ka meistrkursuseid ning on alates 2017. aastast õpetanud Manhattani muusikakooli klaveriosakonnas. Samal aastal pälvis ta Ellise saare aumepali (New York City). 2019. aastal nimetati ta Virginia kunstide festivali Connie ja Marc Jacobsoni nimelise kammermuusika sektsiooni kunstiliseks juhiks.

Olga Kern on esinenud paljude silmapaistvate orkestritega: St. Louisi, Pacificu, Baltimore'i, Detroiti, São Paulo, Tōkyō NHK, La Scala ja Islandi sümfooniaorkestrid, Tšehhi, Kaplinna ja Loode-Saksa filharmooniaorkestrid, Ameerika Rahvusorkester (Washington) jt. Kern tegi solistina kaasa USA turnee Kuningliku Filharmooniaorkestri ja Šoti Kuningliku Rahvusorkestriga (2018 ja 2022) ning oli hooajal 2017/2018 San Antonio Sümfooniaorkestri resideeriv artist. Hooaja 2021/2022 tipphetkede hulka kuulusid esinemised Austini, Palm Beachi, Milwaukee, Santa Rosa, Greensboro ja Madisoni sümfooniaorkestrite, New Mexico Filharmoonikute ja Accademia Teatro alla Scala orkestriga. Ta esines solistina USA ringreisil koos Ukraina Rahvusliku Sümfooniaorkestriga ning andis soolokontserte Savannah's, Sunriveris, Huntsville'is, Fort Worthis, Carmelis, Minneapolises, aga ka Euroopas: Portugalis, Poolas ja Rootsis. Hooajal 2022/2023 esines ta Dallase, Baltimore'i ja Colorado sümfooniakute, Minnesota orkestri, Gran Canaria Filharmooniaorkestri ja liiri Rahvusliku Sümfooniaorkestriga. Olga Kern andis soolokontserte Minnesota Beethoveni-festivalil ja Oeirase rahvusvahelisel klaverifestivalil, Tšehhi Vabariigis (Brno ja Mariánské Lázně), Virginia Beachil, Chicagos ja San Franciscos. Hooajal 2023/2024 esitas ta Rahmaninovi neli

Olga Kern
Foto: Ken Chrislee

klaverikontserti ja „Variatsioonid Paganini teemale“ Austini ja Virginia sümfooniaorkestritega, mängis koos Tšehhi Filharmoonikutega üleriigilises telesaates ning käis kontserdireisidel Lõuna-Aafrikas ja Aasias.

2012. aastal asutas Olga Kern koos oma dirigendist vennaga fondi Aspiration, et aidata noori andekaid muusikuid kogu maailmas.

Olga Kerni diskograafia sisaldab Harmonia Mundi salvestist Tšaikovski 1. klaverikontserdist koos Rochesteri Filharmooniaorkestri ja Christopher Seamaniga, Grammyle nomineeritud plaati Rahmaninovi „Corelli variatsioonide“ ja teiste transkriptsioonidega ning Chopini 1. klaverikontserti koos Varssavi Filharmooniaorkestri ja Antoni Witiga. Teiste märkimisväärsete

albumite hulka kuuluvad Chopini klaverisonaadid nr 2 ja 3 ning Sony kaubamärgi all ilmunud Rahmaninovi sonaat tšellole ja klaverile koos Sol Gabettaga. 2022. aastal andis pianist koos Dalí kvartetiga välja CD Brahmsi ja Šostakoviitši klaverikvintettidega (Delos).

Olga Kern on esile toodud auhinnatud dokumentaalfilmides 2001. aasta Cliburni-konkursist: „The Cliburn: Playing on the Edge“, „They Came to Play“ ja „Olga's Journey“.

Olga uhked kleidid on disaininud Alex Teih (New York) ja tema ehted Alex Soldier (New York).

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Foto: Tiit Mõtus

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester (ERSO) on elav ja mitmekülgne orkester, kes püüdleb alati tipptaseme poole. Eesti vanimal ja mainekaimal regulaarselt tegutseval sümfooniaorkestril täitub sel hooajal 98. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Alates hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, varasemad peadirigendid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje,

Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi.

ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. 2023. aasta mais toimus orkestri esimene kontserdireis Suurbritanniassa, kus kahe nädala jooksul anti 11 kontserti. 2022. aastal esineti Olari Eltsi juhatusel Nürnbergis, Münchenis ja Pariisis. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-Euroopa muusikafestivalil Eufonie. 2019. aastal avasid ERSO ja Neeme Järvi Prantsuse Raadio maineka Montpellier' muusikafestivali ning orkester käis Kesk-Euroopa turneel, kus Neeme Järvi juhatusel esineti

Viini Musikvereini kuldses saalis, Linzi Brucknerhausi suures saalis, Praha Rudolfnumi Dvořáki saalis ja Bregenzi Bodensee saalis ning Mihhail Gertsji juhatusel Saksamaal Erlangenis ja Viersenis. Veel on esinetud sellistel maailmalavadel, nagu Berliini Konzerthaus, New Yorgi Avery Fisher Hall (praeguse nimetusega David Geffen Hall), Peterburi Filharmoonia suur saal ja Maria Teatri kontserdisaal, Kölni Filharmoonia, Helsingi Musiikkitalo, Stockholmi Berwaldhallen jt.

ERSO plaadistuste kõrget kvaliteeti on esile tõstetud mainekates klassikalise muusika ajakirjades ning sellega on kaasnenumitmed tunnustused, millest olulisim on Eesti esimene Grammy (2004, dirigent Paavo Järvi), värskemad aga aasta klassikaalbumi tiitel 2020. aastal Eesti muusikaauhindade jagamisel Elleri sümfooniliste poemide teise plaadi eest (dirigent Olari Elts) ning Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia ERSO-le ja Olari Eltsile seniste Elleri muusika salvestiste eest. Suurepärane koostöö on ERSO-l selliste mainekate plaadifirmadega, nagu Chandos, BIS, Onyx, samuti Ondine, ERP jt.

Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici.tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa raadiojaamadesse. 2020. aastal

alustas tegevust ERSO TV (erso.tv), kus saab vaadata kõiki orkestri *live*-kontserte ning juba toimunud esinemisi.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

KONTSERTMEISTER

Mikk Murdvee

I VIUL

Mikk Murdvee
Hanna-Liis Nahkur
Kätlin Ivask
Nina Kawaguchi
Kristiina Aimla
Kirti-Kai Loorand
Astrid Muhel
Liis-Helena Väljamäe
Tõnis Pajupuu
Piret Sandberg
Andrus Tork
Tarmo Truuväärt
Danae Taamal
Marelle Kivinukk

II VIUL

Kaido Välja
Kadi Vilu
Kristel Kiik
Triin Krigul
Mari-Katrina Suss
Miina Laanesaar
Linda-Anette Verte
Maiu Mägi
Kristjan Nõlvak
Toomas Hendrik Ellervee
Elisabeth Härmand
Maaren Vihermäe

VIOOLA

Liina Žigurs
Helena Altmanis
Mall Help
Kaja Kiho
Sandra Klimaitė
Karin Sarv
Martti Mägi
Juhan Palm-Peipman
Kristiina Välja
Mairit Mitt-Bronikowska

TŠELLO

Indrek Leivategija
Seulki Lee
Villu Vihermäe
Katriin Oja
Levi-Danel Mägila
Lauri Toom
Margus Uus
Maris Vallsalu

KONTRABASS

Mati Lukk
Janel Altroff
Xiaonan Nie
Madis Jürgens
Imre Eenma
Ants Önnis

FLÖÖT

Mari-Liis Vind
Linda Vood

OBOE

Guido Gualandi
Tõnis Traksmann

KLARNET

Jose Carlos
Dominguez Almela
Taavi Orro

FAGOTT

Kristjan Kungla
Kaido Suss

METSASARV

Ye Pan
Mattias Vihmann
Zhaohang Hu
Artur Reinpõld

TROMPET

Mart Kivi
Erki Möller

TROMBOON

Peeter Margus
Nuno Jose Silveira Teixeira
Johannes Kiik

TUUBA

Madis Vilgats

TIMPANID

Adam Jeffrey

LÖÖKPILLID

Vambola Krigul
Csaba Zoltan Marjan

HARF

Kaisa-Helena Žigurs

Suure muusikutedünastia pea **Neeme Järvi** on üks tänapäeva hinnatumaid dirigente. Ta juhatab maailma tipporkestreid, teeb koostööd parimate solistidega ning tema kui ühe enim plaadistava dirigendi diskograafiasse kuulub ligi pool tuhat plaati.

Oma pika ja ülieduka karjääri jooksul on Neeme Järvi olnud seotud maailma erinevate orkestritega. Ta on Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri eluaegne aupeadirigent, Šveitsi Romaani orkestri, Haagi Residentie-orkestri, Detroiti sümfooniaorkestri ja Göteborgi sümfooniaorkestri emerit-peadirigent ning Šoti Kuningliku Rahvusorkestri audirigent.

Järvi muljetavaldavat diskograafiat ehivad Šostakovitši, Mahleri, Griegi, Sibeliuse, Brahmsi ja teiste heliloojate kõigi sümfooniate paljukiidetud salvestised. Lisaks on ta kuulajatele tutvustanud ka vähemtuntud heliloojate, nagu Wilhelm Stenhammari, Hugo Alfvéni ja Johann Halvorseni loomingut, samuti eesti heliloojate Rudolf Tobiase, Eduard Tubina ja Arvo Pärdi teoseid. Järvi on salvestanud muusikat firmadele Chandos, Deutsche Grammophon, BIS, EMI jpt.

Neeme Järvit on tunnustatud paljude preemiate, aunimetuste ja tiitlitega, nende hulgas Rootsi Kuningriigi kõrgeim autasu Põhjatähe orden, Eesti Vabariigi Riigivapi teenetemärk (III klass), Eesti Muusikanõukogu 2012. aasta

interpretatsioonipreemia, Eesti Vabariigi riiklik kultuuri elutööpreemia, Gramophone'i elutööpreemia ja Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali elutööpreemia. Ta on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Göteborgi ülikooli, Aberdeeni ülikooli, Detroit Wayne State University, Roots Kuningliku Muusikaakadeemia ja Michigani ülikooli audoktor, samuti esimene Tallinna Vapimärgi ordeni kavaler, Michigani osariigi ja Göteborgi linna aukodanik. Neeme Järvi kuulub ka 1999. aastal valitud 20. sajandi Eesti saja suurkuju hulka.

Neeme Järvi lõpetas 1955. aastal Tallinna Muusikakooli koorijuhtimise ja löökpillide erialal Helvi Voore ja Kristjan Vestre juhendamisel, 1960. aastal Leningradi konservatooriumi sümfooniaorkestri ja ooperidirigeerimise erialal prof Nikolai Rabinovitši klassis ning 1966. aastal samas aspirantuuri Jevgeni Mravinski ja Nikolai Rabinovitši juhendamisel. 1971. aastal võitis Järvi I preemia Roomas Accademia Nazionale di Santa Cecilia VI rahvusvahelisel dirigentide konkursil.

Aastail 1960–1963 oli Neeme Järvi Eesti Raadio sümfooniaorkestri dirigent, 1963–1979 peadirigent, 1963–1975 ühtlasi Estonia teatri peadirigent. Ta juhatas kõiki olulisemaid Leningradi ja Moskva sümfooniaorkestreid, käies nendega ka välisturneedel, juba 1960. aastate

teises pooles ka Londoni orkestreid jpt, 1979. aastal debüteeris ta New Yorgi Metropolitan Operas.

Aastal 1980 emigreerus Neeme Järvi koos perega Ameerika Ühendriikidesse. Aastail 1981–2004 oli ta Göteborgi sümfooniaorkestri peadirigent, 1984–1988 Šoti Kuningliku Rahvusorkestri peadirigent, 1990–2005 Detroiti sümfooniaorkestri muusikadirektor (aastast 2005 emerit-muusikadirektor), 2005–2008 New Jersey sümfooniaorkestri muusikadirektor (praegu audirigent), 2005–2012 Haagi Residentie-orkestri peadirigent, 2010–2020 taas ERSO kunstiline juht ja peadirigent, 2012–2015 Sveitsi Romaani orkestri kunstiline juht ja peadirigent. 1982–1985 oli ta Birminghami sümfooniaorkestri ja aastast 1995 Jaapani Filharmooniaorkestri esimene külalisdirektori. Alates 2000. aastast toimuvad Eestis Neeme Järvi rahvusvahelised dirigentide meistrkursused, millest on välja kasvanud Järvi Akadeemia.

Eesti Kontsert Produtsent Maarit Kangron, assistent Kaisa Kroon

**Eesti
Kontsert**

XIV RAHVUSVAHELINE FESTIVAL
KLAVER 2024
23.-26. OKTOOBER

Klaveril ainult tüdrukud

**Age Juurikas • Sofia Khvichia • Tähe-Lee Liiv
Kadri-Ann Sumera • Kristiina Rokashevich • Piret Mikalai**

Duod: Maila Laidna & Tiiu Sisask • Kärt Ruubel & Karolina Aavik

Videoinstallatsioon **Alyona Movko-Mägi**

Pühendusega Fanny Mendelssohnile ja Clara Schumannile

Kell 18.00 kontserdieelne vestlus

„Loomingulised naised: vabadused ja piirangud ajateljel”

Osalevad Kristel Pappel, Mihhail Lotman ja Maarja Kangro
Modereerib Joonas Hella

L 26. OKTOOBER 19.00
Estonia kontserdisaal

≡ Eesti
≡ Kontsert

TRIO

Felix Klieser

Andrej Bielow viiul • **Martina Filjak** klaver

Felix Klieser metsasarv

Brahms, Duvernoy, Dukas jt

N 31. OKTOOBER 19.00 Pärnu kontserdimaja
R 1. NOVEMBER 19.00 Vanemuise kontserdimaja
L 2. NOVEMBER 19.00 Estonia kontserdisaal

eestikontsert.ee

≡ Eesti
≡ Kontsert

Ilja, Volmer ERSO

Ivari Ilja klaver • **Eesti Riiklik Sümfooniaorkester**

Dirigent **Arvo Volmer**

Beethoven. Avamäng "Leonore" op. 138/1

Britten. Klaverikontsert op. 13

Beethoven. Sümfoonia nr. 7 A-duur op. 92

N 7. NOVEMBER 19.00 Pärnu kontserdimaja
R 8. NOVEMBER 19.00 Estonia kontserdisaal

eestikontsert.ee

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO
— anno 1898 —

AUTOPARTNER

OLEREX

Jazz
pesulad

SORAINEN

SELVER
Hea mõte

myfitness
world class gym & studios

 /eestikontsert

 /eesti_kontsert

eestikontsert.ee